

17. Söz’de eksiden artıya yükseliş

Zübeyir bey: “17. Söz’de geçen ‘nefy-i nefiy ispattır’ cümlesini açar mısınız?”

İçimizde; “ene” veya “benlik” dediğimiz, kendi hâline bıraktığımızda hakikati perdeleyen ve hakkı gölgeleyen bir korkunç duvar ve bir müthiş canavar vardır. Allah’tan bize gelen her ne nimet varsa ters yüz edip kendisine alan ve kendisini kaynak gösteren, binde bin Allah’a ait olan her güzel şeyde binde bin kendisine hisse çıkaran bu dehşetli benlik duvarını aşmak ve Allah’ı bulmak bizim en büyük vazifemizdir, varlık sebebimizdir. Kulluk budur. İbadet, bundan sonra lezzetli olmaya başlar.

Yalın ve ilkel haldeki benlik her zaman bir potansiyel tehlike demektir. Ben merkezlidir; her şeyde hak sahibi olan, her zaman en üstün olan, her zaman en iyisini yapan, bütün güzellikler kendisinin ezeli hakkı olan, hatasız ve kusursuz bulunan olduğunu zanneder... Ve tabii ki Allah’a kulluğa da pek yanaşmaz. (Söz meclisten dışarı, Allah’ın büyüklüğünün, kendi büyüklüğünü gölgeleyeceğinden korkar. —Nemrutları ve Firavunları hatırlayalım.-)

Nefsin başını döndürdüğü böyle bir ene’den Peygamberler de Allah’a sığınmışlardır. Hazret-i Yusuf (as), “Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis Rabbimin merhameti olmazsa daima kötülükleri emredicidir”¹ derken, Peygamber Efendimiz (asm), “Allah’ım beni göz açıp kapayıncaya kadar nefsimi bırakma” diye duâ buyurur. Buna karşılık Firavun, nefsin başını çektiği ene ile Rablik iddiâ etmiş, şırmamış ve yoldan çıkmıştır.² Büyük servet sahibi Karun aynı damarla şımarıp, “Bu serveti ben ilmimle elde ettim” diyebilmiştir.³

Ene’nin hakiki bir varlığı olmadığını, farazî bir hattan ibaret olduğunu beyan eden Üstad Bedüzzaman Hazretleri, bu farazî hattın Allah’ın sıfatlarına bire bir ölçü teşkil etmek suretiyle Allah’ı tanımak ve Allah’ın isimlerini keşfetmek için verildiğini ⁴, fakat ene’nin bu makama ulaşabilmek için peygamberlerin irşadına ve terbiyesine muhtaç olduğunu kaydeder.⁵ Başta Hazret-i Âdem (as) olmak üzere yüz binlerce Peygamber bunun için gelmiştir. Ene, Peygamber terbiyesiyle elde ettiği marifetle bilir ki: Kendisi Allah’ın kuludur, vazifesi Allah’a kulluk yapmaktır, müstakil bir varlığı yoktur, varlık nedeni Allah’ın sıfatlarını bildirmektir, vücudu Allah’ın var kılmasıyla sabit olmuştur, mülk sahibi oluşu hayalîdir, hakikati bir gölgeden ibarettir. Gerçek mülk sahibi Allah’tır. Allah ne mülkünde, ne terbiye ediciliğinde, ne

yöneticiliğinde, ne ilâhlığında ortaklı değildir, benzersizdir, eşsizdir, yardımcıya muhtaç değildir. Her şeyin anahtarı Allah'ın elindedir. Allah her şeye mutlak derecede kadirdir. Sebepler yalnızca geçici birer perdedirler. Tabiat denilen şey, Allah'ın oluşturma kanunlarından ibarettir. Allah tektir. Allah'tan başka ilâh yoktur.⁶

Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre ene, bu bilgilerle kendisine verilen hayalî sıfatları kullanarak Allah'ı sonsuz ve hakiki sıfatlarıyla tanır: (Allah'ın sıfatlarına bir sınır olmadığından, ene'nin çizdiği sınır sırf vehmî ve hayalî olacaktır.) Ene bu bilgiyle der ki: “Bu eve sahip olduğum gibi, Allah da şu kâinata sahiptir. Ben evimi nasıl ölçtüm, biçtim, düzenledim, yaptım ve idare diyor isem; şu dünya evini ve kâinat hanesini de Allah yaptı, yarattı, tanzim etti, güzelleştirdi, düzeltti ve idare ediyor.”⁷

Ene, bu yüksek inanca sahip olması ve Allah'ı sonsuz ve sınırsız sıfatlarıyla tanıyabilmesi için, kendisine müstakil bir varlık vermemeli, kendisini yok bilmeli, kendisini Allah'ın önünde bir hiç bilmeli, Allah'a tam teslim olmalıdır. Bu tam teslimiyet eneye bütün kâinatı birden, bütün varlıkları birden kazandırabilecektir. Çünkü bütün varlıklar Allah'ındır. Aksi takdirde, ene “benim” demeye ve kendisine müstakil bir varlık vermeye başladığı anda, tam aksine hiçbir şeye sahip olmayacak, varlığı da sönük bir yıldız böceğinden farksız kalacaktır.

Peygamber Efendimiz (asm), “Şayet siz, Allah'a hakkıyla tevekkül etmiş olsaydınız, Allah kuşlara rızık verdiği gibi, size de rızık verirdi. Kuşlar sabahleyin açlıktan karınları çekilmiş olarak çıkarlar da, dolmuş olarak geri dönerler”⁸ hadisiyle ene'nin tam teslimiyet ve tevekkül içinde olması gerektiğine işaret buyurmuştur.

İşte Bedüzzaman Hazretleri “Nefy-i nefiy ispattır” sözüyle, yani, “Yok, yok ise, o vardır; yok, yok olsa, var olur” cümlesiyle, aynı zamanda matematik ilminin bir pozitif kuralını da kullanarak, ene'yi Allah için, gerçek varlığa ulaşmak için yok olmaya çağırmıştır.⁹ Bilindiği gibi matematikte iki negatif değerın çarpımı bir pozitif değerdir. Yani eksi bir değerin yine eksi bir değere çarpılması halinde, çıkan sonuç bir artı değerdir. (Meselâ: -1 ile -1'in çarpımı = +1'dir.) Bu matematik ilkesini konumuza uyarlırsak; bir negatif değere olan “ene”, kendisiyle birlikte, yine kendi başlarına sayısız negatif değere küleşen varlıkları Allah'a ulaşmak için fedâ ederse, yok bilirse, (Ene, kendinden de, varlıklardan da kalben geçerse) karşısına sayısız pozitif değere kombinezonu olan Allah'ın varlığı, birliği, tekliği, büyüklüğü, merhameti, muhabbeti, bağışlaması, cemali, rızâsı, azameti, marifeti ve Allah'ın izniyle bütün varlıklar, bütün kâinât ve bütün Cennet çıkmaktadır. Böylece, Allah için yokluğu tercih eden insan, Allah'ın izni ve rızasıyla gerçek varlığa ulaşmış olmaktadır.

(Ene; ezelî, ebedî ve hakiki varlık olan Allah’a, kendisinin hiç oluşunu ve adeta yok oluşunu gösteren fiilî “secde” ile bizzat bağlanmaktadır.)

Dipnotlar:

1- Yûsuf Sûresi, 12/53;

2- Nâziât Sûresi, 79/2;

3- Kasas Sûresi, 28/8;

4- Sözler, s. 495;

5- Sözler, s. 497;

6- Sözler, s. 498;

7- Sözler, s. 118, 495;

8- Riyâzu’s-Sâlihîn, 79;

9- Sözler, s. 194